

1. Izpētīju

Aicini savas komandas dalībniekus aplūkot, kādas preces kādos iepakojumos ir atrodamas viņu mājās! Kas atrodas ledusskapī? Kas pieliekamajā? Kas ir saimniecības preču plauktā? Kas saldumu un našķu atvilktnē? Vai kādu no šīm precēm iespējams iegādāties bez iepakojuma, vai iepildīt savā līdzpaņemtā traukā?

!!! Padomā !!!

Ja atcerēsies, dodoties iepirkties, paņemt līdzi ne tikai maisiņu pirkumu ievietošanai, bet arī pāris tukšas burkas un kastītes produktiem, sveramu un beramu produkciju varēsi ievietot savā tarā, tādējādi atsakoties no lieka iepakojuma pavisam.

Aicini bērnus pievērst uzmanību iepakojuma izmēram. Vai, ņemot vērā preču patēriņu, būtu ekonomiskāk un ekoloģiskāk mazos iepakojumus aizstāt ar lielajiem “ģimenes pakas” iepakojumiem?

!!! Padomā !!!

Pievērs uzmanību preču derīguma termiņam. Ja tas ir salīdzinoši ilgs, tad apsver iespēju iegādāties preces lielākos iepakojumos. Tas sanāks gan lētāk, gan samazināsies radītais iepakojuma daudzums.

Pārrunā ar savu komandu, kādi iepakojuma materiāli ir, un kādi nav draudzīgi videi. Pastāsti, kāpēc daži iepakojuma veidi dabā sadalās ātri, nekaitējot tai, bet citi dabā nesadalās gadu simtiem.

!!! Uzziņai !!!

Plastmasas iepakojums

Plastmasas iepakojums ir viens no pašiem jaunākajiem cilvēka radītajiem iepakojuma veidiem. Taču vēl neviens no izlietotajiem plastmasas iepakojuma atkritumiem līdz šodienai dabā nav sadalījies.

Plastmasas izgatavošanai tiek izmantoti naftas blakusprodukti, kā dēļ arī plastmasas atkritumi ir kaitīgi videi. Plastmasa dabā sadalās vairākos gadu simtos. Plānais plastmasas maisiņš vidē sadalīsies 20-100 gadu laikā. Savukārt plastmasas pudele vai kaste dabā var saglabāties pat 500 gadus.

Pastāv vairāk nekā 300 dažādi plastmasas veidi. Latvijā pārstrādei vāc PET (plastmasas pudeles, kastītes, trauciņi utt.), LDPE jeb mīksto plastmasu (plēves, maisiņi utt.) un HDPE jeb cieto plastmasu (šampūna pudeles, trauciņi, kastītes utt.). Pārējos plastmasas iepakojuma veidus vai nu reģenerē, sadedzinot speciālās iekārtās un iegūstot enerģiju, vai apglabā atkritumu poligonā.

Daudzi iepakojumi ir gatavoti no kompozītmateriāliem – vairāku materiālu veidu sakausējumiem. Sakausējot kopā vairākus plastmasu veidus, iespējams iegūt izturīgāku, elastīgāku vai pārtikas produktu svaigumu ilgāk saglabājošu iepakojumu, taču tā pārstrāde otrreizējās izejvielās ir teju neiespējama. Kompozītmateriālus iespējams reģenerēt sadedzinot.

Stikla iepakojums

Stikls ir izgatavots no dabīgām izejvielām - kvarca smiltīm, sodas un krīta un citiem dabīgas izcelsmes piejaukumiem. Tāpēc stikla iepakojuma atkritumi dabai nav kaitīgi.

Taču, izmetot stikla iepakojumu dabā, pret stikla lauskām var savainoties cilvēki un dzīvnieki. Stikla lausku sfēriskā virsma var sakopot saules starus, izraisot meža ugunsgrēku. Stikls dabā nesadalās.

Stiklu iespējams pārstrādāt bezgalīgi daudz reizi, nezaudējot tā kvalitāti. Latvijā pārstrādei vāc visa veida un krāsu stikla burkas un pudeles.

Papīra un kartona iepakojums

Papīra un kartona iepakojums nav kaitīgs videi. To ražo no celulozes šķiedras – no pirmreizējiem izejmateriāliem jeb no koksnes, vai no otrreizējiem izejmateriāliem – makulatūras. Papīrs dabā sadalās dažu mēnešu līdz dažu gadu laikā.

Latvijā vāc pārstrādei visa veida papīra un kartona iepakojumu, kas ir tīrs, nav laminēts un nav slapjš.

Tetrapakas

Dažādu šķidrumu iesaiņošanai izmanto tetrapakas, kas ir kompozītmateriāls. No ārpusē tetrapakas veido kartons, iekšpusē – alumīnija folijas kārta, bet vidū abus materiālus satur plēves slānis.

Tetrapakas ir piemērotas pārstrādei. Pārstrādes procesa laikā katra materiāla kārta tiek atdalīta un pārstrādāta atsevišķi. Latvijā tetrapakas tiek vāktas atsevišķi kopā ar plastmasas vai papīra iepakojumu, taču ne visi apsaimniekotāji organizē tetrapaku dalītu savākšanu.

Metāla iepakojums

Metāla iepakojums – skārdenes, konservu bundžas, metāla kārbas – dabā sadalās 30-100 gadu laikā, jo ārējās vides ietekmē korodē jeb sarūsē.

Metāla iepakojumu izgatavo no dažādu metālu rūdām, vai arī pārkausējot izlietoto metāla iepakojumu, kas ir krietni ekonomiskāk un videi draudzīgāk.

Metāla iepakojums ir vērtīgākā otrreizējā izejviela, tādēļ Latvijā tiek vākti pārstrādei visi metāla iepakojuma veidi.

Dabīgās šķiedras iepakojums

Auduma, biopolimēru, koksnes iepakojums ir labai draudzīgs, jo gatavots no dabīgiem izejmateriāliem. Ja iepakojums nesatur ķīmiskus piejaukumus, krāsu vai lakas kārtu, tad tas dabā sadalās 1-10 gadu laikā.

Dabīgās šķiedras iepakojumu Latvijā nevāc pārstrādei, tāpēc to ieteicams lietot vairākkārtēji.

Aicini katru savas komandas dalībnieku nedēļas garumā uzskaitīt savā ģimenē atkritumos izmesto iepakojuma atkritumu apjomu. Kad katrs dalībnieks būs aizpildījis tabulu, apkopo komandas kopējos rezultātus un ievadi datus savā komandas profilā. Šie dati kalpos par izaicinājuma starta rādītāju.

Iepakojuma materiāla veids	Skaitis
Plastmasas pudele	
Plastmasas plānais iepirkuma maisiņš	
Plastmasas lielais iepirkumu maiss	
Plastmasas kastīte	
Plastmasas ietinamā plēve	
Polistirola termokārba	
Vienreizlietojamie trauki, piederumi no plastmasas	
Plastmasas vienreizlietojamā krūze / glāze	
Plastmasas dzērienu salmiņš	
Kompozītmateriālu iepakojums (čipsu, saldumu, cepumu iepakojums utt.)	
Cits plastmasas iepakojums	
Papīra maiss / tūta / ietinamais papīrs	
Kartona kastīte / iepakojums	
Liela kartona kaste	
Cits kartona / papīra iepakojums	
Dabīgās šķiedras iepakojums (auduma, biopolimēru, koka)	
Stikla burka	
Stikla pudele	
Cits stikla iepakojums	
Dzērienu skārdene	
Konservu bundža	
Cits metāla iepakojums	
Tetrapaka	
+ Pievienot citu iepakojuma veidu (līdz 5 vienībām)	
Kopā:	